EDUSKUNNAN OIKEUSASIAMIES

Eduskunta, Lakivaliokunta

LAUSUNTO

20.10.2025

Viite: Lakivaliokunnan kokous perjantaina 24.10.2025 klo 09.45 (K 17/2024 vp)

EOAK/6294/2025 K 17/2025 VP EDUSKUNNAN OIKEUSASIAMIEHEN KERTOMUS VUODELTA 2024

Lakivaliokunta on pyytänyt eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian asiantuntijaa kuultavaksi ja kirjallista asiantuntijalausuntoa yllä mainittuun kokoukseensa.

Keskeiset lakivaliokunnan toimialaan kuuluvat asiat jakautuvat oikeusasiamiehen kanslian sisäisen asiajaon perusteella siten, että tuomioistuimia ja syyttäjiä koskevat asiat ratkaisee oikeusasiamies Petri Jääskeläinen, ulosottoa koskevat asiat apulaisoikeusasiamies Maija Sakslin ja rikosseuraamusalaa koskevat asiat apulaisoikeusasiamies Mikko Sarja.

Lakivaliokunnan toimialaan liittyvien havaintojen osalta esitän oikeusasiamiehen kertomuksesta tiivistetysti seuraavan.

1. Oikeudenkäyntien kesto (kertomuksen sivut 102, 103 ja 119)

Pitkien käsittelyaikojen aikakausi oikeudenhoidossa jatkui myös vuonna 2024 parantuneesta rahoitustilanteesta huolimatta. Vireillä olevien asioiden määrät ja keskimääräiset käsittelyajat olivat tuomioistuinlaitoksessa edelleen yleisesti pitkiä. Hovioikeuksien ja hallinto-oikeuksien osalta keskimääräiset käsittelyajat kääntyivät vuoden 2024 aikana kuitenkin hienoiseen laskuun. Käräjäoikeuksissa pysyttiin suunnilleen edellisen vuoden tasolla. Käsittelyajat vaihtelivat kuitenkin merkittävästi eri käräjäoikeuksien välillä. Myös hovi- ja hallinto-oikeuksien käsittelyajoissa oli suuria alueellisia eroja.

Oikeuslaitoksen toiminnan rahoituksen osalta tilanne parani eduskunnan kuluvalle vuodelle 2025 hyväksymässä talousarviossa. Lisämäärärahoja

osoitettiin tuomioistuimille, syyttäjille, rangaistusten täytäntöönpanoon, ulosottotoimeen ja oikeuspalveluihin. Oikeusministeriön hallinnonalalle kohdistui kuitenkin myös leikkauksia. Tuomioistuinten parantunut rahoitusasema ei lyhentänyt pisimpiä käsittelyaikoja vielä vuonna 2024. Oikeudenkäyntien viivästymisiin liittyviä hyvityksiä maksettiin valtion varoista vuoden 2024 aikana korkoineen ja kuluineen yhteensä 420 747 euroa (edellisenä vuonna noin 278 000 euroa).

Yleisten tuomioistuinten uuden tietojärjestelmän, AIPA:n, valtakunnallinen käyttöönotto rikosasioissa tapahtui 27.5.2024. Käyttöönottoa edelsi noin kahden kuukauden pilotointijakso kolmessa käräjäoikeudessa. Järjestelmä oli otettu jo aiemmin käyttöön muissa asiaryhmissä. Syyttäjät käyttivät kuitenkin rikosasioissa koko vuoden 2024 ajan edelleen vanhaa asianhallintajärjestelmää (Sakari).

AIPA:sta saatu käyttäjäpalaute ei ole ollut pelkästään myönteistä. Esimerkiksi Helsingin hovioikeuden tarkastuskertomuksessa (s. 22–23), joka koskee alioikeuksien tarkastuksia vuonna 2024, on todettu seuraavaa:

> Kaikkien hovioikeuspiirin laamannien mukaan AIPA-järjestelmän käyttöönotossa on siviili- ja hakemusasioissa onnistuttu kohtuullisen hyvin. Järjestelmä on kuitenkin edelleen toiminnoiltaan puutteellinen, ja sen käyttö on hitaampaa ja tuottaa enemmän työtä kuin aikaisemmat niin sanotut perinnejärjestelmät (Tuomas, Sakari ja Ritu). Asioiden kirjaaminen vaatii enemmän aikaa, samoin asiakirjojen siirtäminen ja niiden nimeäminen järjestelmään. Myös asiakirjojen luominen AIPA-järjestelmään on aikaisempaan verrattuna työläämpää ja jäykempää. Asiakirjojen asetteluvirheet ovat varsin yleisiä. Arkistopäiväkirja joudutaan laatimaan manuaalisesti erikseen kaikissa hovioikeuteen siirtyvissä asioissa. Tyytymättömyyden ilmoitusta hyväksyttäessä laadittu allekirjoitus joudutaan lisäämään ratkaisuasiakirjalle manuaalisesti sen sijaan, että lisäyksen voisi tehdä suoraan järjestelmässä. Saapumispäivää tai menettelytapaa ei saa vaihdetuksi, minkä vuoksi asioita on jouduttu kirjaamaan kokonaan uudelleen sen sijaan, että tietoja voitaisiin vaihtaa. Asiamiesvälilehti ei toimi, vaan asiamiehen tiedot on pitänyt syöttää päämiehen tietoihin. AIPA-järjestelmässä ei myöskään ole vastaavaa ratkaisujen sisältöön ulottuvaa hakutoimintoa kuin perinnejärjestelmissä, mikä hidastaa asioiden ratkaisemista ja vaarantaa lainkäytön yhdenmukaisuutta. Suureksi ongelmaksi koetaan myös se, ettei AIPA-järjestelmässä ole välttämättömäksi koettua asioimisportaalia. AIPA-järjestelmässä on usein toimintakatkoja ja toisinaan ratkaisun antamista on jouduttu siirtämään yksinomaan AIPAn toimintahäiriön vuoksi. AIPA-järjestelmä ei myöskään merkitse asioita päätetyksi, minkä vuoksi käräjäoikeuksissa näkyy vireillä olevana suuri määrä sellaisia H- ja L-asioita, jotka on ratkaistu vuosia sitten. Virhettä ei ole saatu korjatuksi pyynnöistä huolimatta.

Videoiden katseluun perustuvaa todistelun vastaanottamista hovioikeuksissa ei lakien hyväksymisestä huolimatta vuonna 2024 eikä vielä kuluvanakaan vuonna ole voitu aloittaa. Käräjäoikeuksissa vastaanotettavan henkilötodistelun tallennuksiin tarvittavan ViTa-järjestelmän toteutus on jaettu kahteen osaan: tuomioistuimissa tapahtuviin laiteasennuksiin ja ViTa-sovelluksen (käyttöliittymän) toteutukseen. Vuodenvaihteen 2025–2026 tietämillä jokaisessa käräjäoikeudessa on ViTa:n käytön edellyttämät laitteet. Tämän jälkeen tehdään vielä erillinen sovelluksen käyttöönotto ja siihen liittyvä testaus. Hovioikeuksien ja korkeimman oikeuden asennukset tapahtuvat todennäköisesti alkuvuonna 2026.Tuomioistuinviraston arvion mukaan valmius (asennukset ja sovellus) lain voimaantulolle olisi aikaisintaan loppukeväällä 2026.

2. Tuomioistuinten rakenteellinen riippumattomuus (kertomuksen sivu 103)

Tuomioistuinten rakenteellisen riippumattomuuden kannalta tilanne on parantunut Tuomioistuinviraston perustamisen myötä. Tästä huolimatta toimeenpanovalta pyrkii edelleen ohjailemaan riippumattoman tuomioistuinlaitoksen toimintaa sisällyttämällä tuomioistuimet esimerkiksi valtion yleisen toimitilastrategian piiriin. Oikeusasiamiehen kertomuksessa on mainittu esimerkkinä toimitilastrategian aiheuttamista perustuslaillisista ongelmista (ks. PeVL 6/2024 vp, k 17) sittemmin peruutettu hallituksen esitys HE 63/2023 vp, jonka mukaan tuomioistuinten turvatarkastukset olisi ollut tarkoitus ulottaa koskemaan myös esimerkiksi velkaneuvonnan tai edunvalvonnan asiakkaita sen vuoksi, että he joutuvat kulkemaan tuomioistuimen ja muiden virastojen yhteisen ulko-oven kautta valtion toimitilastrategian mukaisiin yhteiskäyttöisiin tiloihin.

Tuomioistuinten riippumattomuuden sääntely on perustuslaillisella tasolla Suomessa vähäistä. Tuomioistuinten riippumattomuutta voidaan helposti heikentää teknisiltä vaikuttavilla lainmuutoksilla tai epäsuorilla hallinnollisilla järjestelyillä. Tuomareiden työ riippuu esimerkiksi palkanmaksun jatkumisesta, toimitiloista, ICT-järjestelmien toimivuudesta ja työturvallisuudesta.

Määräaikaisten tuomareiden suuri määrä ja se, että kunnanvaltuustot edelleen valitsevat käräjäoikeuksien lautamiehet käytännössä poliittisten kiintiöiden perusteella, vaarantavat niin ikään tuomioistuinten riippumattomuutta.

Myös syyttäjälaitos on osa oikeuslaitosta. Riippumattoman syyttäjälaitoksen asemaa ei kuitenkaan ole ilmaistu perustuslain tasoisesti samalla tavalla kuin tuomareiden, eikä valtakunnansyyttäjän ja muiden syyttäjien virassapysymisoikeus ole yhtä vahva kuin tuomareilla. Käytännössä tuomioistuinlaitoksen uskottava ja riippumaton toiminta suhteessa kansalaisiin ja vallanpitäjiin riippuu rikosasioissa siitä, pystyykö myös syyttäjälaitos toimimaan riippumattomasti ja tuomaan oikeudenmukaisin ja yhtäläisin perustein juttuja tuomareiden käsiteltäväksi. Ilman syytteitä ei voida tuottaa tuomioita.

3. Ulosotto ja ylivelkaantuminen (kertomuksen sivut 173–178)

Kertomuksen jaksossa ”Taloudellinen toiminta, maksuhäiriöt ja ulosotto” käsiteltävistä asioista ulosottoa koskevat asiat muodostivat suurimman asiaryhmän. Jaksossa käsiteltäviä laillisuusvalvonta-asioita saapui kertomusvuonna kaikkiaan 185, niistä noin puolet eli 93 koski ulosottoa. Jaksoon kuuluvia muita insolvenssimenettelyjä koskevia asioita ja talous- ja velkaneuvontaa koskevia laillisuusvalvonta-asioita saapui kertomusvuonna vain joitakin yksittäisiä.

Toimintaympäristössä ei kertomusvuonna tapahtunut laillisuusvalvonnan kannalta olennaisia muutoksia. Kuten edeltävänä vuonna, toimintaympäristöä leimasi yhteiskunnassa vallinnut tiukka taloudellinen tilanne.

Ulosottolaitoksen tilastojen[1] mukaan vuonna 2024 ulosottoon tuli vireille hieman alle 2,8 miljoonaa asiaa. Vireille tulleiden asioiden määrä kasvoi edellisestä vuodesta 8,2 prosentilla. Vuoden 2024 aikana ulosoton asiakkaana oli noin 587 000 velallista, joista 531 000 luonnollista henkilöä. Velallisten kokonaismäärä kasvoi edellisvuodesta 2,2 prosentilla (luonnollisten henkilöiden määrä kasvoi 2,2 prosentilla, oikeushenkilövelallisten 2,5 prosentilla). Ulosottoasioiden määrän nousu ei kuitenkaan näyttäisi lisänneen oikeusasiamiehelle saapuneiden kanteluiden määrää. Ulosottolaitosta koskevia kanteluita saapui kertomusvuonna edellisvuosia vähemmän (kertomusvuonna 93, 128 vuonna 2023, 155 vuonna 2022 ja 149 vuonna 2021).

Kertomusvuonna tiukan taloudellisen tilanteen voi katsoa näkyneen osaltaan muun muassa ulosottovelallisen suojaosuutta koskeneessa lainmuutoksessa kuin myös Ulosottolaitoksen toimipaikkaverkon uudistamisessa. Vuoden 2024 alusta voimaan tulleella ulosottokaaren muutoksella ulosoton suojaosuuden väliaikaisena vuoden 2023 voimassa ollut korotus jatkui toistaiseksi voimassa olevana. Lainmuutos merkitsi, että velallisen suojaosuus säilyy vuoden 2023 tasolla indeksitarkistettuna siihen saakka, kunnes ulosmittauksen uusista laskentasäännöistä on säädetty.

Kertomusvuonna oikeusministeriö asetti työryhmän valmistelemaan ehdotuksen ulosottosääntelyn kehittämiseksi. Parhaillaan käynnissä olevan lainsäädäntöhankkeen tavoitteena on muun muassa uudistaa tulojen ulosmittausta koskevat ulosottokaaren säännökset siten, että ulosmittauksen laskentasäännöt olisivat nykyistä yksinkertaisemmat ja ulosmittauksen määrä olisi kaikissa tuloluokissa oikeudenmukainen. Apulaisoikeusasiamies Maija Sakslin on kuluvana vuonna antanut oikeusministeriölle työryhmän mietinnöstä lausunnon (EOAK/3782/2025). Kertomusvuonna apulaisoikeusasiamies antoi oikeusministeriölle lausunnon Ulosottolaitoksen toimipaikkaverkon kehittämissuunnitelmasta (EOAK/5305/2024). Asian jatkovalmistelussa apulaisoikeusasiamiehen lausunnossa esiin tuotuja näkökohtia oli otettu huomioon muun muassa selvittämällä käyntiasiointia ja arvioimalla puhelimitse tapahtuvan asioinnin mahdollisuutta sekä kiinnittämällä huomiota ruotsinkielisten ja saamenkielisten oikeuksien turvaamiseen. Ulosottolaitoksen toimipaikoista ja niiden tehtävistä annetun oikeusministeriön asetuksen muutos tuli voimaan 1.7.2025. Sen myötä Ulosottolaitoksen toimipaikkojen määrä supistui 64 toimipaikasta 29 toimipaikkaan.

Kertomusvuonna apulaisoikeusasiamies suoritti tarkastuksen Ulosottolaitoksen laajan täytäntöönpanon Itä-Suomen toimintayksikön

[1] Ulosotto Suomessa, Ulosottolaitoksen tilastoja vuodelta 2024 (s. 8 ja 23-24)

Kuopion toimipaikkaan (1451/2024). Tarkastuksella saatujen tietojen perusteella ulosoton 1.12.2020 voimaan tullut rakenneuudistus oli edennyt hyvin ja vuonna 2022 oli saavutettu tietty vakiintumisen vaihe. Edelleen saatujen tietojen mukaan vapaakuukausia koskevan lainmuutoksen[2] myötä vapaakuukausien määrä oli noussut voimakkaasti. Suojaosuuden määrän korottaminen takuueläkkeen tasolle oli puolestaan johtanut ulosoton esteiden määrän nousuun. Vaikutukset olivat kuitenkin olleet odotettuja ja varsin maltillisia.

Apulaisoikeusasiamies suoritti tarkastuksen myös Pohjois-Savon oikeusaputoimiston talous- ja velkaneuvontaan (1452/2024). Talous- ja velkaneuvonnassa saatujen tietojen mukaan tiukka taloudellinen tilanne näkyi talous- ja velkaneuvonnassa. Uusien asioiden määrä oli kasvussa ja myös vireillä olevissa oli lievää nousua.

Kertomusvuonna toimenpiteeseen johtaneissa ulosottoa koskeneissa kanteluratkaisuissa oli kysymys muun muassa tiedoksiannosta kuolinpesälle, palkan ulosmittaukseen liittyneen sähköpostiviestin lähettämisestä velallisen työnantajan yleiseen sähköpostiosoitteeseen, toimitustodistajan puuttumisesta häädöstä, menettelystä vapaakuukausien peruuttamisessa ja pesäosuuden ulosmittauksen kestosta. Kysymys oli myös ulosoton asiakirjoista ilmenevistä tiedoista. Ulosottolaitoksen vireilletuloilmoituksessa ja maksukehotuksessa vastaajaa kehotetaan maksamaan velka viimeistään maksukehotuksen eräpäivänä ja kerrotaan, että muussa tapauksessa ryhdytään ulosottotoimenpiteisiin. Apulaisoikeusasiamiehen mukaan asiakirjoista oli saatavissa käsitys, että ulosottotoimenpiteisiin ei ryhdytä ennen ilmoitettua eräpäivää. Väliaikaistoimi ja tarvittaessa veronpalautuksen ulosmittaus kuitenkin saadaan toimittaa tätä ennen. Asiakirjoista oli siten saatavissa virheellinen käsitys (3844/2023). Nyttemmin sekä ulosoton vireilletuloilmoituksessa että maksukehotuksessa on maininta siitä, että väliaikaistoimi ja veronpalautuksen ulosmittaus voidaan toimittaa ennen eräpäivää.

4. Rikosseuraamuslaitoksen tilanne (kertomuksen sivut 81–87, 101, 164–172, 200, 229–230)

Rikosseuraamuslaitoksen toimintaa tarkastellaan seuraavassa paitsi kertomusvuoden 2024 osalta myös sitä edeltänyt ja seurannut tilanne huomioiden sekä eräiden muidenkin hallinnonalojen näkökulmasta.

Vankien ja tutkintavankien suuri määrä suhteessa vankiloissa oleviin vankipaikkoihin oli Rikosseuraamuslaitoksen toiminnan pääasiallinen ongelma vuonna 2024, kuten oli jo vuonna 2023 ja on edelleen (s. 164–

[2] Ulosottokaaren 1.5.2023 voimaan tullut muutos (1038/2022) lisäsi pienituloisimmille velallisille myönnettävien vapaakuukausien määrää, kun viran puolesta tulorajaulosmittauksessa oleville velallisille myönnettävien vapaakuukausien määrä nousi kahdesta vapaakuukaudesta kolmeen. Tämän lisäksi heille annetaan pyynnöstä neljäs vapaakuukausi, jos jokin muu vapaakuukauden myöntämisperuste täyttyy. Ennen lainmuutosta vapaakuukausia oli mahdollista saada enintään kolme vuodessa. Lisäksi lainmuutos laajensi viran puolesta annettavien vapaakuukausien soveltamisalaa, kun myös velalliselle, jonka tuloista jätetään ulosmittaamatta kaksi kolmasosaa, annetaan muutoksen myötä viran puolesta yksi vapaakuukausi vuodessa.

172). Vankimäärä jatkoi nousua vuonna 2024 siten, että vankien päivittäinen keskimäärä oli runsaat 3300 (vuonna 2023 runsaat 3100). Henkilöstövoimavarat eivät ole seuranneet vankimäärän kasvua eivätkä viime aikoina valmistuneet tai valmistumassa olevat uudet vankilat tiettävästi riitä kattamaan kasvavaa vankimäärää. Rikosseuraamuslaitos suunnitteleekin tilapäisten asuintilojen, niin sanottujen moduulivankiloiden, käyttöönottamista.

Toukokuussa 2024 YK:n kidutuksen vastainen komitea kohdisti Suomen valtioon vaatimuksia yliasutustilanteen korjaamiseksi kidutuksen vastaisen yleissopimuksen määräaikaisraporttiin esittämissään loppupäätelmissä (s. 101). Euroopan neuvoston kidutuksen vastaisen komitean[3] (CPT) on tarkoitus tehdä tarkastuskäynti Suomeen vuonna 2026. Lienee varsin selvää, että myös CPT tulee arvostelemaan Suomen valtiota Rikosseuraamuslaitoksen yliasutustilanteen takia. CPT kiinnitti huomiota vankilahenkilökunnan riittämättömyyteen jo edellisellä käynnillään vuonna 2021. Tuolloin CPT suositteli myös, että vankien kuntoutusta, ammatillista koulutusta ja muuta heidän tarpeidensa mukaista toimintaa tehostettaisiin.

Suuresta vankimäärästä ja henkilöstön puutteesta Rikosseuraamuslaitoksen toiminnalle seuraavat ongelmat ovat saman tyyppisiä kuin vuosi sitten annettaessa valiokunnalle lausuntoa oikeusasiamiehen vuoden 2023 kertomuksesta (lausunto EOAK/4819/2024). Vankiloiden turvallisuus, henkilökunnan työhyvinvointi ja Rikosseuraamuslaitoksen mahdollisuudet edistää vankien sopeutumista yhteiskuntaan lain edellyttämällä tavalla heikkenivät. Vankien oikeus mielekkääseen toimintaan, sellin ulkopuoliseen aikaan ja yhteydet vankilan ulkopuolisiin tukiverkkoihin heikkenivät. Ongelmat ovat olleet lakivaliokunnassakin esillä useissa eri yhteyksissä, kuten valiokunnan käsitellessä Rikosseuraamuslaitoksen toimintaedellytyksiä koskevaa omaa aloitetta O 21/2024 vp.

Vankiloiden vaikeaa tilannetta kuvaa, että vankien asuttamiseen jouduttiin suljetussa vankilassa käyttämään sauna-, kirjasto-, työ- ja liikuntatiloja, koska vankilan matkasellitkin olivat täynnä. Vankilan yksikönpäällikkö ilmoitti joulukuussa 2024, että tilanne oli jatkunut syksystä 2024 alkaen (EOAK/5942/2024).

Vankiloiden ahdinkoa kuvaa hyvin myös Rikosseuraamuslaitoksen marraskuussa 2024 tekemä päätös, joka mukaan suljetuissa vankiloissa järjestetyt sunnuntaitapaamiset lopetettiin vuoden 2025 alussa. Tällä pyrittiin saamaan henkilöresurssit riittämään muiden tehtävien, esimerkiksi vankien omaisuuden vastaanottamisen ja haltuun antamisen, asianmukaiseen hoitamiseen. Päätös vaikutti joissakin suljetuissa vankiloissa johtaneen merkittäviin vähennyksiin vankien mahdollisuudessa ottaa vastaan vierailijoita eli käytännössä tavata omaisiaan. Alkuvuodesta 2025 vangit useista eri vankiloista kantelivat tästä. Apulaisoikeusasiamies

[3] Eurooppalainen komitea kidutuksen, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen estämiseksi, European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT)

Sarja otti kanteluissa tapaamisten vähentämisestä esitetyt havainnot omasta aloitteesta tutkittavaksi yhtenä kokonaisuutena (EOAK/1737/2025). Asian käsittely on kesken.

Vankilohin kohdistuvat tarkastukset ovat tärkeä osa Rikosseuraamuslaitoksen valvontaa. Suljettuihin laitoksiin tehtävät tarkastukset ovat paitsi yksi perinteisen laillisuusvalvonnan painopisteistä myös osa oikeusasiamiehen toimintaa YK:n kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen vastaisen yleissopimuksen valinnaisen pöytäkirjan[4] (OPCAT) mukaisena kansallisena valvontaelimenä (s. 75).

Kertomusvuonna tarkastettiin Vantaan, Helsingin ja Jyväskylän vankilat (s. 81–87). Vakavimmat tarkastushavainnot liittyivät yliasutukseen ja valvontahenkilökunnan vähyyteen. Tarkastuksilla on tapana selvittää niin sanottujen haavoittuvien ryhmien, kuten alaikäisten, iäkkäiden, vammaisten sekä erilaisten vähemmistöjen tilannetta. Vuonna 2024 huomio kohdistettiin erityisesti alaikäisiin Vantaan ja Helsingin vankiloissa (s. 84). Henkilövoimavarojen puute vaikutti voimakkaasti myös alaikäisten kohteluun. Vankiloiden toiminnan lisäksi tarkasteltiin opetuksen ja koulutuksen järjestämistä oppivelvollisille, mikä ei kuulu Rikosseuraamuslaitokselle vaan opetusviranomaisille. Tarkastuskertomukset ovat luettavissa oikeusasiamiehen internetsivulla[5].

Vankimäärän kasvusta huolimatta Rikosseuraamuslaitosta koskevien kantelujen määrä laski jonkin verran vuonna 2024 (s. 164–165). Kanteluja saapui 577 (657 vuonna 2023). Kertomusvuonna toimenpideprosentti Rikosseuraamuslaitosta koskevissa kanteluissa ja omissa aloitteissa oli 30 (29 %), kun se kaikissa asiaryhmissä yhteensä oli 14,3 (13,4 %)[6]. Kyseessä on toimintaympäristö, jossa toimenpideprosentti on vakiintuneesti korkea.

Vankiloissa olevien perusterveydenhuollosta vastaa sosiaali- ja terveysministeriön hallinonalalle kuuluva Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen alainen Vankiterveydenhuollon yksikkö (VTH, s. 85–87, 200), joten toiminta ei kuulu lakivaliokunnan toimialaan, mutta sillä on läheinen yhteys Rikosseuraamuslaitoksen toimintaan. VTH:n poliklinikoiden tarkastuksilla on tullut esiin vartijoiden liian vähäinen määrä, joka näkyy siten, että vankeja ei tuoda poliklinikalle lainkaan tai heitä joudutaan odottamaan pitkään.

Rikosseuraamuslaitoksen ja VTH:n ”yhteinen asia” on myös psykiatristen palvelujen saatavuus. Vankiloiden tarkastuksilla on kiinnitetty huomiota psyykkisesti vakavasti sairaiden vankien suureen ja koko ajan kasvavaan

---

[4] Optional Protocol to the Convention against Torture (OPCAT)

[5] Tarkastuskertomuksia voi hakea internetsivulta diaarinumerolla: Vantaan vankila (1492/2024), Jyväskylän vankila (5970/2024), Helsingin vankila (4594/2024) sekä alaikäisten vankien ja tutkintavankien kohteluun Helsingin vankilassa kohdistunut tarkastus (4527/2024).

[6] Toimenpiteistä yleisesti kertomuksen s. 42–43.

määrään sekä vankiloiden ja poliklinikoiden vaikeuksiin toimia heidän kanssaan ja hoitaa heitä. Apulaisoikeusasiamies Sakslin selvitti omasta aloitteestaan psykiatristen palvelujen saatavuutta vankiloissa ja esitti vakavan huolensa asiasta (EOAK/64/2024, päätös 24.2.2025).

Oikeusasiamies		Petri Jääskeläinen
Esittelijäneuvos	(kohta 3)	Terhi Arjola-Sarja
Esittelijäneuvos	(kohdat 1 ja 2)	Jarmo Hirvonen
Esittelijäneuvos	(kohta 4)	Anu Rita

Asiakirja on hyväksytty sähköisesti asianhallintajärjestelmässä